

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se

Kalmar/Växjö 2016-11-14

Remissyttrande över underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram

Linnéuniversitetet har av Näringsdepartementet getts tillfälle att yttra sig över ovanstående remiss.

Först och främst vill Linnéuniversitetet uppmärksamma och berömma initiativet till programmet samt det gedigna arbete som arbetsgrupperna har gjort vid framtagandet av de fyra delrapporterna. Universitetet anser att rapporterna över lag är bra men vill inkludera och kommentera saker som kan vara till gagn för utvecklingen av forskning, utbildning, kompetensförsörjning samt det svenska skogsbruket. Det finns också stora möjligheter till nationell samverkan inom området där Linnéuniversitetet kan bidra på många olika sätt, vilket inte framgår av rapporterna.

Föreliggande remissvar är fokuserat på *Forskning och utbildning* men innehåller även några viktiga *Övriga kommentarer*.

Forskning och Utbildning

- Linnéuniversitetet håller i stort med vad som framförs i Delrapport 1 och anser att det behövs utveckling av en modern tvärvetenskaplig breddning av nya skogliga utbildningar för att visa på ökad samhällsnytta samt få en bredare rekryteringsbas.
- Under 3.2.1 "Åtgärdsföslag" i Delrapport 1: "*Utbildning: Förändringar bör göras så att de skogliga högschoolutbildningarna ges i form av en grundnivå (skoglig kandidat) och en avancerad nivå (skoglig master). Efter avklarad kandidat- och masterexamen erhålls rätten att titulera sig Skogsmästare respektive Jägmästare. Det bör vara möjligt att läsa till kandidat och master på åtminstone tre studieorter belägna i norra, mellersta respektive södra Sverige. Antalet platser till masterutbildningarna ska bidra till en hög akademisk nivå på masterexamen.*"

Mer samverkan mellan lärosätena kommer att bli nödvändig, men för att detta ska kunna realiseras behöver metoder utvecklas. Dels genom att öppna upp för valmöjligheter inom utbildningarna, där studenterna t.ex. kan röra sig mer fritt genom att välja valbara kurser på olika orter och lärosäten. Dessutom kan det vara nödvändigt att fundera över titlarna "Jägmästare" och "Skogsmästare" som enda utgångar från en kandidat-/masterutbildning. Dessa tituleringar bevarar nuvarande system vilket eventuellt kan förhindra utveckling och nytänkande.

- I delrapport 1 står det: *"De skogliga utbildningarna bör i ökad grad vara möjliga att läsa på distans, då förbättrad tillgänglighet kan göra dem mer attraktiva för en bredare bas av sökande.*

Linnéuniversitetet håller med om att de skogliga utbildningarna behöver utvecklas ytterligare för att bli tillgängliga för fler och en väg att gå är att göra fler skogliga program och kurser möjliga att läsa på distans än de som i dag bedrivs från Växjö. Det finns också nya intressanta vägar att gå genom öppna webbaserade utbildningar.

- De skogliga utbildningarnas tillgänglighet kan också diskuteras utifrån de vägar som finns att nå fram till dem. Vidare bör man utreda vilka förkunskapskrav som är relevanta, efter en utredning enligt förslag nedan av hur utbildningarna svarar mot skogsnäringens behov.

"Med avstamp i ovanstående förslag bör regeringen tillsätta en utredning med bred representation om hur de skogliga utbildningarna bättre kan svara specifikt mot skogsnäringens behov – men även hela mångbrukets kompetensbehov. Förslag på åtgärder för genomförande bör lämnas."

- I Delrapport 1 står det också: *"En marknadsföringsinsats bör genomföras för att locka en bredd av sökande till de skogliga utbildningarna." "Uppdra åt SLU att ta fram en marknadsföringskampanj för att öka intresset för relevanta utbildningar, t.ex. med hjälp av mediabyrå."*

En marknadsföringsinsats är inte tillräcklig. Det går att locka en bredd av sökande till skoglig utbildning (Se ex Skogskandidatprogrammet vid Lnu). Men för att locka fler och en mångfald av sökande behövs nytänkande kring skogliga utbildningars upplägg och innehåll. Uppdraget om en marknadsföringskampanj bör inte heller inte ligga på ett (av flera) lärosäten som tillhandahåller skoglig utbildning.

- Vidare kan man läsa i Delrapport 1: *"Uppdra åt SLU att skapa samarbeten med andra universitet att läsa kurser på distans vid SLU"*. En större flexibilitet i de skogliga utbildningarna kan också tvärtom, göra det möjligt för studenter vid SLU att inom ramen för sina utbildningsprogram läsa kurser på distans vid andra lärosäten.
- I södra Sverige dominerar familjeskogsbruket med över 100 000 skogsföretagare, skogen är basen för en betydande del av tillväxten och näringslivet i regionen. Här finns också en träförädlade verksamhet spridd över landsbygden, med närhet till den europeiska marknaden. Brukningsmetoderna är också delvis annorlunda och det finns en betydligt större diversitet i brukandet av den sydsvenska skogen. Klimatet och skogsskadeproblematiken i södra Sverige skiljer sig väsentligt jämfört med norra Sverige. I söder finns större inslag av lövskog och "främmande" träslag som utgör en delvis outnyttjad resurs om vi jämför med kontinenten. I södra Sverige bor fler människor med allt vad det betyder för skogsmarkens utnyttjande. Linnéuniversitetet föreslår därför *Ett sydsvenskt skogligt kompetenscentrum*, då det finns ett stort behov när

det gäller skoglig och skogsindustriell forskning och utbildning i södra Sverige. Detta kompetenscentrum skulle ha en fast finansiering och skulle vara ett samarbete mellan akademi (Linnéuniversitetet, SLU, SkogForsk, Chalmers, Jönköpings högskola och Lunds universitet), skogsnäringen med dess förädlingsindustri samt myndigheter.

- Åtgärdsförslag på sidan 10 i Delrapport 1: ”*Samordna nätverk och bidra till utveckling av förädlade träprodukter.*”

För att nå målet och öka utvecklingen av förädlade träprodukter vill Linnéuniversitetet trycka på nödvändigheten att satsa mer på utbildning i de trätekniska ämnena. Sverige har tappat mycket av kompetensen kring trätekniska frågor. Det behövs dessutom ett helhetsgrepp där man tittar på brister och åtgärdsförslag i hela kedjan. Det saknas i gruppens arbete en helhetssyn på produktionskedjan, där man även behöver vidareutveckla forskningen i kommande steg. Till exempel, för att nå ett ökat träbyggande måste kunskapsluckor identifieras. Ett stort problem är bristen på ingenjörer till den skogsindustriella förädlingsindustrin. Här behövs en kraftsamling för att locka unga till utbildningarna inom träteknik samt att vidareutbilda de som redan finns i arbetslivet.

- Linnéuniversitetet strävar efter ett ökat samarbete inom forskning och utbildning med andra universitet och institutioner. SLU har unik kompetens inom många områden, bland annat genom Rixskogstaxeringen och den skogliga planeringen. SkogForsk har unik kompetens inom t ex skogsteknik, där motsvarande saknas på SLU och Linnéuniversitetet idag. Linnéuniversitetet har hög kompetens inom virkeslära, produktionskedjan inom förädlingsindustrin samt träbyggande. En ökad samverkan mellan SkogForsk, SLU och Linnéuniversitetet vore därför av stort gagn för den skogliga och skogsindustriella utbildningen. Linnéuniversitetet välkomnar att även Skogsstyrelsen får i uppdrag att samverka och sprida forskningsresultat. Genom kunskapspridning i kurser och program kommer nya forskningsresultat snabbt till nytta.
- Linnéuniversitetet även passa på att understryka vikten av de skogliga försöksparkerna som Skogsfakulteten på SLU har. Dessa har en mycket bra infrastruktur och är mycket viktiga för både forskning och utbildning. Detta finns tyvärr inte nämnt i det nationella skogsprogrammet.

Övriga kommentarer

- Linnéuniversitetet vill understryka vikten av att stödja privatskogsbruket för en ökad landsbygdsutveckling genom bland annat ett ökat fokus på villkoren för den privata skogsägaren.
- Att öka virkesproduktion har en stor positiv effekt på skogens klimatnytta. En ökad tillväxt i skogen leder till ökad lönsamhet, aktivitet och jobb i hela försörjningskedjan. Detta ska naturligtvis göras på ett hållbart sätt och med hänsyn till andra ekosystemtjänster. Delrapport 2 dock i nuvarande utformning

endast fokuserad på ekosystemtjänster vilket inte kan ha varit den ursprungliga tanken.

- Klimatförändringar kommer påverka produktionsförutsättningarna för våra skogsträd och tillväxten i de svenska skogarna kommer sannolikt att öka. Detta finns indirekt i den analys om skogens klimatnytta, baserat på SKA15, som arbetsgruppen för rapport 2 beställde av SLU. I övrigt så är denna effekt på tillväxten inte närvarande i rapporterna.
- Klimatförändringarna och dess effekter på det svenska skogsbruket kan innebära att Skogsvårdslagen och befintliga skogscertifieringssystem är idag inte anpassade för de nya förutsättningarna framöver och utgör i viss mån ett hinder för vissa anpassningsåtgärder. Bränder, risk för stormfällningar, insekts- och svampskador kommer med stor sannolikhet att öka framöver. Dessutom finns det en risk för nya skadegörare och mer omfattande angrepp av befintliga skadegörare som kan innebära att man kanske måste ta beslut som idag inte ryms inom skogsvårdslagen. En översyn av skogsvårdslagen bör därför beaktas och är något som bör tas upp i det nationella skogsprogrammet, samt åtgärder för en ökad beredskap och övervakning för att förhindra omfattande skador i skog öka framöver.
- Vad händer med nyckelbiotoper, skyddsvärda områden, biologisk mångfald i en vid bemärkelse i ett förändrat klimat framöver? Naturreservat och nationalparker med avsikt att bevara olika naturtyper kommer få genom stora förutsättningar/förändringar. Det finns idag ingen nationell strategi för detta. En del är på gång dock men det nationella skogsprogrammet bör fokusera specifikt på denna fråga och nämna att man syftar till att ta fram en strategi för detta.

Peter Aronsson
prorektor